

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. ข้อความคิดว่าด้วยหลัก pacta sunt servanda และ หลัก clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง	5
2.1 ข้อความคิดว่าด้วยหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา	5
2.1.1 หลัก pacta sunt servanda (หลักสัญญาต้องเป็นสัญญา)	5
2.1.1.1 ความเป็นมาของหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา.....	6
2.1.1.2 การปรับใช้หลักสัญญาต้องเป็นสัญญา.....	9
2.1.2 หลัก clausula rebus sic stantibus (หลักกฎหมายที่ยกเว้นหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา)	9
2.1.2.1 ความเป็นมาของหลัก clausula rebus sic stantibus	10
2.1.2.2 การปรับใช้หลัก clausula rebus sic stantibus.....	11
2.1.2.3 ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งพฤติการณ์อันเป็นรากฐานของสัญญา	12
2.1.2.4 ผลในทางกฎหมายของการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งพฤติการณ์อันเป็นรากฐานของสัญญา	17
2.2 ข้อความคิดว่าด้วยสัญญาทางปกครอง	21
2.2.1 สัญญาทางปกครองในฐานะที่เป็นรูปแบบหนึ่ง ของการกระทำทางปกครอง.....	21
2.2.1.1 ข้อความคิดพื้นฐานของการกระทำทางปกครอง	21

2.2.1.2	หลัก “การกระทำทางปกครองต้องชอบด้วยกฎหมาย” กับสัญญาทางปกครอง	24
2.2.1.3	หลัก “เสรีภาพในการทำสัญญา” กับสัญญาทางปกครอง..	27
2.2.2	ลักษณะเฉพาะของสัญญาทางปกครอง	28
2.2.2.1	ทฤษฎีว่าด้วยการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ	28
2.2.2.2	การแบ่งแยกสัญญาทางปกครองออกจากสัญญาทางแพ่ง.	32
2.2.2.3	องค์ประกอบของสัญญาทางปกครอง.....	37
2.3	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครอง.....	39
2.3.1	การยอมรับหลัก <i>clausula rebus sic stantibus</i> ในสัญญาทางปกครอง	39
2.3.2	มูลเหตุในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครอง.....	42
2.3.2.1	กรณีข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป	43
2.3.2.2	กรณีบทกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป.....	44
2.3.3	กระบวนการในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครอง.....	45
2.3.4	ผลของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครอง	48
3.	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครองในต่างประเทศ	51
3.1	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครองในประเทศเยอรมัน.....	51
3.1.1	ลักษณะของสัญญาทางปกครอง.....	52
3.1.1.1	ความหมายและองค์ประกอบของ สัญญาทางปกครอง	52
3.1.1.2	เกณฑ์การแบ่งแยกสัญญาทางปกครอง ออกจากสัญญาทางแพ่ง	53
3.1.1.3	รูปแบบของสัญญาทางปกครอง.....	56
3.1.2	หลัก <i>clausula rebus sic stantibus</i> ในสัญญาทางปกครอง.....	58
3.1.2.1	การยอมรับหลัก <i>clausula rebus sic stantibus</i> ในสัญญาทางปกครอง.....	58

3.1.2.2 หลักการให้เหตุผลเรื่อง clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง.....	60
3.1.2.3 หลัก clausula rebus sic stantibus ในกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ	60
3.1.3 องค์ประกอบของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 60 (1) VwVfG	62
3.1.3.1 องค์ประกอบของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 60 (1) ประโยคที่ 1 VwVfG.....	63
3.1.3.2 องค์ประกอบของการบอกเลิกสัญญาทางปกครอง ตามมาตรา 60 (1) ประโยคที่ 2 VwVfG.....	68
3.1.4 ผลทางกฎหมายของหลัก clausula rebus sic stantibus ในมาตรา 60 (1) VwVfG.....	70
3.1.4.1 ผลทางกฎหมายของมาตรา 60 (1) ประโยคที่ 1 VwVfG ...	70
3.1.4.2 ผลทางกฎหมายของมาตรา 60 (1) ประโยคที่ 2 VwVfG ...	73
3.2 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครองในประเทศฝรั่งเศส	75
3.2.1 ลักษณะของสัญญาทางปกครอง.....	75
3.2.1.1 สัญญาทางปกครองโดยกฎหมายกำหนด.....	76
3.2.1.2 สัญญาทางปกครองโดยแนวคำพิพากษาของศาล (สัญญาทางปกครองโดยสภาพ)	78
3.2.2 หลัก clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง.....	84
3.2.2.1 การยอมรับหลัก clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง.....	86
3.2.2.2 หลักการให้เหตุผลในเรื่อง clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง.....	88
3.2.2.3 หลัก clausula rebus sic stantibus ในหลักกฎหมาย เกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง	89
3.2.3 ลักษณะของหลัก clausula rebus sic stantibus ในหลักกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง.....	90
3.2.3.1 หลักเอกสิทธิ์ของผู้สัญญาฝ่ายปกครอง.....	91

1) อำนาจในการแก้ไขสัญญาฝ่ายเดียว	91
2) อำนาจในการยกเลิกสัญญาฝ่ายเดียว	97
3.2.3.2 ทฤษฎีเหตุอันมิอาจคาดหมายได้ (Theorie de l'imprevison)	100
3.2.3.3 ทฤษฎีการรับภาระซึ่งมิได้ระบุไว้ในสัญญา (La Theorie des sujétions imprévues)	102
3.2.4 ผลทางกฎหมายของหลัก clausula rebus sic stantibus	104
3.2.4.1 การกำหนดค่าเสียหายหรือค่าทดแทนเนื่องจากการใช้อำนาจแก้ไขสัญญาฝ่ายเดียว	105
3.2.4.2 การกำหนดค่าเสียหายหรือค่าทดแทนเนื่องจากการยกเลิกสัญญาฝ่ายเดียว	107
3.2.4.3 การกำหนดค่าเสียหายหรือค่าทดแทนเนื่องจากการเหตุอันมิอาจคาดหมายได้	108
3.2.4.4 การกำหนดค่าเสียหายหรือค่าทดแทนเนื่องจากการรับภาระซึ่งมิได้ระบุไว้ในสัญญา	110
4. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครองในประเทศไทย	112
4.1 แนวความคิดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองของไทย	112
4.1.1 วิวัฒนาการของสัญญาทางปกครอง	113
4.1.2 ลักษณะของสัญญาทางปกครอง	117
4.1.3 ประเภทของสัญญาทางปกครอง	121
4.1.3.1 สัญญาทางปกครองโดยผลของกฎหมาย	121
4.1.3.2 สัญญาทางปกครองโดยสภาพ	128
4.2 การยอมรับหลัก clausula rebus sic stantibus	132
4.2.1 การยอมรับหลัก clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางแพ่ง	132
4.2.2 การยอมรับหลัก clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง	135

4.3	ลักษณะของ clausula rebus sic stantibus ในสัญญาทางปกครอง	139
4.3.1	กรณีที่มีพฤติการณ์ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป	139
4.3.1.1	การใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายปกครอง	139
4.3.1.2	กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนต้องรับภาระหนักเกินควร	149
4.3.2	กรณีที่มีพฤติการณ์อันเป็นข้อกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป	159
4.4	ผลทางกฎหมายของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา	169
4.4.1	กรณีข้อเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป	169
4.4.1.1	กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายรัฐใช้เอกสิทธิ์ฝ่ายเดียว	169
4.4.1.2	กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนต้องรับภาระหนักเกินควร	173
4.4.2	กรณีข้อกฎหมายมีการเปลี่ยนแปลงไป	176
4.5	ปัญหาการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาทางปกครอง	
	กรณีที่มีพฤติการณ์เปลี่ยนแปลงไป	178
4.5.1	การใช้เอกสิทธิ์ของคู่สัญญาฝ่ายรัฐ	178
4.5.2	กรณีที่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนต้องรับภาระหนักเกินควร	180
4.5.3	กรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายเปลี่ยนแปลงไป	
	ภายหลังทำสัญญา	181
5.	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	183
	บรรณานุกรม	190
	ประวัติการศึกษา	197